

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Udrag fra Eventyr og Fortællinger. - 1889

Citation: Baggesen, Jens: "Eventyr og Fortællinger. - 1889", i Baggesen, Jens: *Eventyr og Fortællinger. - 1889*, 1889-1903, s. VI. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-baggesen01val-shoot-idm139893715761184.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Eventyr og Fortællinger. - 1889

Det er umuligt at kommentere en Forfatter som Baggesen nogenlunde fyldig uden et temmelig omfangsrigt Apparat af Oplægnings. Da der i Aaret 1800 udstedtes trykte Subskriptionsplaner paa "Jens Baggesens samtlige Værker", i 7 Bind, blev det i Planen bebudet, at hvert Bind vilde blive forsynet med "historiske og kritiske Anmærkninger" af Forfatteren selv, ligesom der ogsaa for nogle Digtes Bedkommende skulde meddeles Oplysninger om deres Tilblivelsestid samt endelig "enkelte Varianter, hvis Anførelse maatte tjene til at oplyse Frugtbarheden af det horaziske nonum prematur in annum". Men af hele Samlingen udkom kun eet eneste Bind (1801), og med Rette ankede Kritiken over, at naar det, i Overeensstemmelse med de i Subskriptionsplanen givne Løfter, udtrykkelig stod paa selve Titelbladet af dette Bind, at Digtene vare "heel igiennem med Anmærkninger forsynede", da var dette ikke Andet end "en aabenbar Usandhed, da der i den hele Bog ej findes en eneste Anmærkning, som dog paa adskillige Steder højlig kunde behøves". Og hvad særlig de "Comiske Fortællinger" angaaer, havde Rahbek allerede i Aaret 1791 sundet sig VII soreanlediget til at opkaste det Spørgsmaal, om der ikke snart vilde udkræves en *Nøgle til Forstaaelsen* af disse Digte; og da Opgaven i det Tidsrum af paa det Nærmeste 100 Aar, der er forløbet siden dengang, ialfald kun stykkeviis er taget op, henstaaer Kravet endnu den Dag idag væsentlig uløst, ikke blot for de "Comiske Fortællingers" Vedkommende, men fuldt saa meget med Hensyn til andre Sider af Baggesens Digtvirksomhed, først og fremmest hans Riimbreve og poetiske Epistler med de mangfoldige deri forekommende Allusioner til samtidige Forhold, Begivenheder og Personalia. Men er det allerede i Almindelighed en vanskelig Opgave paa dette Gebeet at træffe den rette Grændse imellem Formegnet og Forlidet efter de forskellige Læseres Tarv, bliver Vanskeligheden ganske vist yderligere forøget, hvor der er Tale om en saa national Digter som Baggesen, for hvem man sikkert, ialfald hvad en Deel af hans digteriske Virksomhed angaaer, gjør ret i at paaregne Læsere af forskjellig Dannelses. Jeg har gjort mit Bedste for at undgaae baade den ene og den anden af de to Yderligheder. - Varianter har jeg ikkun optaget for saa vidt, som der af en eller anden Grund har forekommet mig at være særlig Anledning dertil: saaledes - foruden i de ovenfor, under Bemærkningerne om Textens Behandling nædnte Tilfælde - hvor oprindelige, i sig selv interessante Læsemaader af æsthetiske, lingvistiske eller reale, fra selve Indholdet hentede Hensyn fortjente at reddes fra Forglemmelse, særlig naturligviis naar de senere foretagne Forandringer, hvad hyppig er Tilfældet, alene skyldes Omstændigheder eller Hensyn, som der uumstunder ikke længer vilde være Grund til at tillægge nogen Bægt; fremdeles, hvor Angivelsen af en af Digteren forkastet Variant tjener til at forklare Tilblivelsen af en noget tung eller tvungen VIII Læsemaade i den senere Text (see saaledes i nærværende Bind Anmm. til S. 81 L. 15 og til S. 105 L. 11), osv. Hvad særlig det foreliggende Bind angaaer, har jeg derhøjs - hvad der ikke i samme Omfang vil blive Anledning til for den øvrige Texts Vedkommende, hvor Stoffet deels er blevet mindre omstændelig recenseret, deels mindre hyppig af Forfatteren selv gjenoptrykt og i mindre Grad omformet af ham - af og til optaget Varianter fra de ældre Udgaver for at meddele interessante Exempler paa den unge Digtets Beredvillighed til at rette sig efter Kritiken og overhovedet hans flittige Brug af Filen (jvfr. Baggesens Biographie, I, 1843, S. 55-61). En mere indgaaende Behandling for de Digtes Vedkommende, som udgjøre Indholdet af dette Bind, har ogsaa forekommet mig naturlig motiveret ued den betydelige Rolle, som de Baggesenske Fortællinger have spillet i den danske Læseverden, af hvem de, som det vidnes af Nyerup i hans Biografi af Baggesen (i «Samling af fortjente danske Mænds Portraiter med biographiske Efterretninger»), ikke blot bleve "læste med den inderligste Fornøielse", men endog "lærte udenad som fordom, *Per Paars* og i senere Tid Wessels *Kjærlighed uden Strømper*", I den ovenfor nævnte Angivelse af de forskellige Udgaver af hvert enkelt Digt har jeg anseet det for rigtigt at medtage de to 12 Bindes Udgaver af "Jens Baggesens danske Værker" (1827-32 og 1845-47); men ved Variant-Angivelserne har jeg, naar ikke det Modsatte udtrykkelig er bemærket, ladet Redaktionen i disse Udgaver ganske upaaagtet. Forøvrigt vil en af nærværende Udgiver forfattet fuldstændig Fortegnelse over alle afvigende Læsemaader af nogen Betydning i sin Tid blive tilbuddt et af vore offentlige Bibliotheker. -